

FÜGGETLEN RENDÉSZETI PANASZTESTÜLET

☒: 1358 Budapest, Széchenyi rakpart 19.

☎: 441-6501

Ügyszám: FRP/717/2012/Pan.

A Független Rendészeti Panasztestület

196/2013. (VII. 3.) számú

állásfoglalása

A Független Rendészeti Panasztestület (a továbbiakban: Testület) panaszos¹ 2012. augusztus 27-én előterjesztett **panasza alapján indult eljárásban** a 2013. július 3-án – Fráterné dr. Ferenczy Nóra testületi tag távollétében – megtartott zárt ülésén született állásfoglalását

m e g k ü l d i a z O r s z á g o s R e n d ő r f ő k a p i t á n y n a k .

A Testület megállapítása szerint a vizsgált ügyben **alapjogot súlyosan sértő intézkedésre került sor.**

A Testület állásfoglalása ellen jogorvoslatnak helye nincs.

Indokolás

A panaszos 2012. augusztus 27-én telefax útján terjesztette elő a panaszbeadványát, amelyet 2012. szeptember 7-én postai úton is megküldött, illetve kiegészített.

I.

1) A panaszos panaszbeadványában előadta, hogy 2012. augusztus 26-án 18 óra 30 perckor tért haza a feleségével közös használatban lévő ingatlanukba, amelyben gyermekükkel élnek. Az események megértéséhez előadta továbbá, hogy közte és felesége között a [...] Bíróságon bontóper van folyamatban a panaszos kezdeményezése alapján. Felesége, aki egyébként ügyvéd, ideiglenes intézkedést kért a lakás kizárólagos használatára, és közös gyermekük nála történő elhelyezésére, gyermektartásdíjra, kapcsolattartás megállapítására. A bíróság jogerős végzésében elutasította minden kérelmét megalapozatlanság miatt, kizárólag a nyári rendkívüli kapcsolattartás kérdésében hozott döntést, hogy a gyermek érdekeit képviselje. Az adott napon a panaszos hazaérkezésekor 5 és fél éves gyermekük nem tartózkodott a lakásban, és a felesége nem adott felvilágosítást a gyermek hollétéről. A panaszos ezt követően békésen leült vacsorázni, amire a felesége „verbális támadásba kezdett”, majd amikor tapasztalta, hogy

¹ Az Rtv. 93/A. § (8) bekezdése értelmében a panaszos személyes adatait töröltük.

ezzel nem tudja kihozni a panaszost a sodrából, az a asztalon található almák közül néhányat a panaszoshoz vágott, majd a széttörött almák közül egyet a fülébe, egyet pedig a szemébe nyomott. A panaszos ekkor döntött úgy, hogy a rendőrség segítségét kéri a 112-es segélyhívó számon.

Hamarosan megérkeztek a rendőrök, akik a személyi igazolványa és lakcímkártyája elkérését követően megállapították, hogy a panaszos nincs a közösen, életvitelszerűen lakott ingatlanba bejelentve, ezért felszólították, hogy hagyja el az ingatlant. A panaszos értetlenül állt az események előtt, ezért sérelmezte az intézkedést. Az intézkedő rendőr a továbbiakban sem hivatkozott semmilyen jogszabályra, ellenben figyelmeztette a panaszost, hogy ha nem hagyja el az ingatlant, akkor rendőri intézkedéssel szembeni ellenszegülés miatt kényszerintézkedést is alkalmazhatnak vele szemben. A panaszos ezután tájékoztatást kért a rendőrtől, hogy a továbbiakban mi a teendője, mire a rendőr elmondta neki, hogy ha nincs hol aludnia, akkor hova fordulhat. A panaszos azt felelte, hogy ezzel nincs problémája, őt az érdekli, hogy milyen jogi lehetőségei vannak. Mivel azonban e vonatkozásban nem kapott tájékoztatást, kérdőre vonta a rendőrt, hogy miért nem világosította fel a rendőr a birtokvédelem jogintézményének igénybevételi lehetőségéről. A rendőr erre nem tudott elfogadható választ adni.

A panaszos az intézkedés során elhagyta a lakást, felhívta az ügyvédjét, aki telefonon keresztül tájékoztatta az intézkedő rendőrt, hogy a házasságról, a családról és a gyámságról szóló 1952. évi IV. törvény (továbbiakban: Csjt.) 31. §-a alapján a lakás használatáról – kérelemre – a bíróság hozhat döntést, ami a panaszos esetében már végzésben megtörtént, tehát jogszerűtlen az intézkedésük.

A panaszos még aznap este személyesen kereste fel a BRFK kerületi Rendőrkapitányságot, hogy az ügyeletes tiszttel tisztázza a jogi helyzetet. A végzésen kívül elvitte a felesége kérelmét is, hogy egyértelmű legyen, mi alapján döntött a lakás közös használatáról a bíróság. A panaszos kérte az ügyeletes tiszttől, hogy jelölje meg a jogszabályi alapját a rendőr azon intézkedésének, amivel a panaszost a lakás elhagyására szólította fel. A panaszos szerint „természetesen” nem tudta megjelölni ő sem. A panaszos hivatkozott arra, hogy a Csjt. alapján nem hozhattak volna ilyen intézkedést, hiszen arra csak a bíróságnak van lehetősége, másrészt pedig a végzés is alátámasztja, hogy a panaszos jogosan használja az ingatlant. Ennek ellenére a rendőrök továbbra is fenntartották álláspontjukat, hogy jogszerűtlenül tartózkodott a lakásban, sőt a panaszos kérdésére kijelentették, hogy amennyiben hazamegy, ismételten ugyanígy fognak eljárni.

A panaszos álláspontja szerint sérült a magánlakáshoz való joga, mindamellett, hogy így nem tud a gyermekéről gondoskodni, illetve vele kapcsolatot tartani.

2) A [...] Bíróság 2011. május 25-én *(véltetően elírás: 2012. május 25.)* kelt végzésében a panaszos feleségének ideiglenes intézkedés iránti kérelmét a lakáshasználat rendezése vonatkozásában elutasította. A panaszos felesége kérte a bíróságot, hogy ideiglenes intézkedéssel a közös használatú lakás kizárólagos használatára jogosítsa fel. A bíróság azonban a kérelmét elutasította, ugyanis a kérelemben a feleség nem valószínűsített olyan körülményt, amely azonnali intézkedést indokolna. A végzés ezen felül a következőket rögzíti: A felek által jelenleg használt lakás vonatkozásában a felek által kötött vagyoni jogi szerződés nem tartalmazott rendelkezést. Bár a Csjt. 31/B. § (3) bekezdése alapján a különvagyoni lakás kizárólagos használata a tulajdonos házastársat illeti meg, kivételt enged a

jogszabály arra az esetre, ha a kiskorú gyermek a másik félnél kerül elhelyezésre. A panaszosnak elbírálatlan és jelenleg még elbírálhatatlan keresete a gyermek nála történő elhelyezésére irányul. A végzés előzetesen végrehajtható.

II.

A Testület a tényállás tisztázása érdekében megkereséssel fordult a rendőrséghez. A rendelkezésre bocsátott dokumentumokból az alábbiak állapíthatók meg.

1) K. A. r. tzls. és N. V. r. őrm. 2012. augusztus 26-án kelt közös jelentésükben előadták, hogy aznap 19 óra 30 perckor megjelentek a Budapest, B1. u. 10. fszt. 1. sz. alatt, mert onnan családi botrányról tettek bejelentést. A helyszínen a panaszos fogadta a rendőröket, aki elmondta, hogy a jelenlegi feleségével válófélben van. A lakásban szóváltás alakult ki köztük, aminek hatására a felesége egy almát vágott hozzá, majd annak darabjait a jobb fülébe próbálta gyömöszölni. A panaszos erről videofelvételt készített a mobiltelefonjával, majd értesítette a rendőrséget. A panaszos felsőruházata – vélhetőleg gyümölcscsel – szennyezett volt, látható sérülése nem volt, orvosi ellátást nem kért.

A helyszínen ezt követően meghallgatták a feleséget is, aki elmondta, hogy a lakásban tartózkodott, amikor a férje megérkezett, közölte vele, hogy hazaköltözik és pizzát szeretne sütni. Erre a feleség közölte, hogy ne süssön és távozzon a lakásból, mire a férje félrelökte, neki a konyhaszekrénynek. A r. tzls. a feleségen bántalmazásra utaló nyomot nem látott, és a hölgy sem kért orvosi ellátást.

A jelenlevők egybehangzóan elmondták, hogy válófélben vannak, és csak egy ideiglenes intézkedés van köztük érvényben a [...] Bíróságtól a közös gyermekük felügyeleti jogát illetően. A gyermek jelenleg az édesanya felügyelete alatt áll, akinek elmondása szerint a rokonoknál van, a Balatonon nyaral.

A r. tzls. mindkét felet részletes jogi felvilágosításban részesítette, amelyet megértettek és tudomásul vettek. A tájékoztatás után mindegyikük úgy nyilatkozott, hogy nem kíván feljelentéssel élni a bántalmazás miatt. A feleség továbbá az intézkedés alatt kérte, hogy férje (aki fenti ingatlanba nincs bejelentve és nem is tulajdonosa annak) távozzon. Közölte azt is, hogy korábban a férjét a kerületi rendőrkapitányságon feljelentette bántalmazásért, amely ügy jelenleg is folyik.

Kérésre a panaszos előadta, hogy életvitelszerűen a helyszínen szolgáló lakásban él, és megmutatta a lakás kisebbik szobájában az egyik szekrényben a ruháit. Ezt látva a felesége közölte, hogy a férje a többi holmiját már korábban elvitte, nem lakik ott életvitelszerűen, ezért nyomatékosan kéri, hogy a lakást hagyja el.

A panaszos közölte, hogy a lakásba valóban nincs bejelentve, megélhetési problémái nincsenek, saját lakása van a B2. utcában. A fentiek alapján a r. tzls. felkérte a panaszost a lakás elhagyására, aki ennek eleget téve önként távozott. Kb. 5 perc elteltével a panaszos a lakásba becsengetve visszaérkezett, és közölte, hogy felhívta a jogi képviselőjét a történetek miatt, aki a vonalban van és kéri, hogy beszélhessen a helyszínen intézkedő rendőrrel.

A r. tzls. átvette a telefont, bemutatkozott, közölte a rendfokozatát, majd a vonal másik végén jogi képviselőként bemutatkozó férfi közölte, hogy „Nagy hibát követek el, és meg fogom ütni a bokámat, ha továbbiakban is ezt a jogellenes intézkedést foganatosítom ügyfelével szemben, mivel ügyfelének joga van bent tartózkodni a fenti ingatlanban, mivel azt életvitelszerűen használja!”. A r. tzls. ezt követően visszaadta a készüléket a panaszosnak, és közölte vele, hogy sem vele, sem a jogi képviselővel nem kíván a továbbiakban beszélni. A panaszos ezt követően közölte, hogy a jogi képviselője tanácsára szeretné elkérni a rendőrök nevét és jelvéyszámát, amire r.tzls. azt felelte, hogy az intézkedés végén megadja, és később így is tett.

A r. tzls. ekkor ismételten távozásra kérte a panaszost, aki ennek újra önként eleget tett és elhagyta a lakást. A fentieket jelentette a r. tzls. az ügyeletesnek és a szolgálatirányító parancsnoknak, akik utasították, hogy a tett intézkedésekről készítsen részletes jelentést. Ezután a rendőrök elhagyták a helyszínt. A r. tzls. a jelentésében még megjegyezte, hogy a lakást rendezettnek találta, dulakodás nyomát nem észlelte.

2) K. A. r. tzls. 2012. október 2-án kelt jelentésében előadta, hogy a korábbi jelentésében foglaltakat fenntartja, és az alábbiakkal egészíti ki. A kifogásolt intézkedésre azért került sor, mert a Központi Ügyeletre családi botrányról érkezett bejelentés. A kerületi ügyeletes utasította r. tzls.-t, hogy társával vonuljanak ki és intézkedjenek. A helyszínen a feleknek a szükséges jogi felvilágosítást megadta minden részletre figyelemmel és kellő körültekintéssel. Az intézkedésben 2 fő rendőr vett részt, a r. tzls. volt a járőrvezető és egyben az intézkedés lefolytatója is. A ruházatuk a napszagnak megfelelő, szolgálati, bevetési öltözet, jólláthatósági átvető és rendőr pilotka sapka volt a szükséges szolgálati felszerelésekkel együtt (pisztoly, gumibot, bilincs, névtábla, állomány- és rendfokozatjelző). Az intézkedésem során a felekkel mindvégig higgadt, nyugodt, ugyanakkor határozott hangnemben folyt a beszélgetés.

A panaszos távozásra való felszólításának az volt az oka, hogy a lakás tulajdonosa, a feleség úgy nyilatkozott, hogy a panaszos nincs oda bejelentve, nem tulajdonosa a megjelölt ingatlandnak, 2 hónapja külön költözött, a használati és személyes tárgyainak java részét magával vitte.

A helyszínen a panaszos okirattal nem tudta igazolni a lakásban való jogszerű tartózkodását, a rendőröknek egy bírósági, gyermek ideiglenes elhelyezéséről szóló okiratot mutatott be, amelyben az 5 és fél éves Zoé keresztnévű gyermekük nyári elhelyezéséről volt szó, valamint a válási folyamat leírása és az ehhez kapcsolódó jogi felvilágosítások szerepeltek. A panaszos lakcímkártyáján pedig az állandó bejelentett lakcímeiként egy másik, kerületi ingatlan volt feltüntetve. Ott tartózkodásának jogos indokaként a lakás kisebbik szobájában lévő szekrénysor egy akasztós részét mutatta meg, annak igazolására, hogy a ruhái is ott vannak a lakásban. Ezen kijelentését azonban a feleség határozottan cáfolta és közölte, hogy csak töredéke található ott a panaszos ruhatárának, a többi holmiját már korábban, az elköltözése alkalmával elvitte.

A r. tzls. megadta a szükséges és minden részletre kiterjedő jogi felvilágosítást mindkét fél részére. Az intézkedése elején próbálta a feleket megnyugtatni és a békés egymás mellett élésre sarkalni. Emellett mind a panaszosnak, mint bejelentőnek, mind a feleségnek megadta a szükséges jogi felvilágosítást a könnyű testi sértés vonatkozásában, mert mindkettejük panaszolt a másik féltől elszenvedett bántalmazást. Nevezettek a helyszínen orvosi ellátást nem kértek, rajtuk szemmel látható sérülés nem volt.

3) Dr. R. J. r. szds. 2012. október 15-én kelt jelentésében a Testület kérdéseire válaszolva előadta, hogy 2012. augusztus 26-án főügyeleti szolgálatot látott el. A Budapest, B1 u. 10. fszt. 1. szám alatt történt rendőri intézkedés folytán kapott visszajelzésből tudomására jutott adatok alapján döntött úgy, hogy a panaszos ott tartózkodása jogszerűtlen. A panaszos a lakásba nem volt bejelentve, az ingatlannak nem tulajdonosa, amelyet a későbbiekben a rendőrkapitányságon történő megjelenésekor is elismert. Ugyan valóban volt a lakásban még néhány ruhaneműje, azonban ő maga állította, hogy a B2 utcában lakik, saját lakásában, oda van bejelentve. Sőt mi több ő maga állította azt is, hogy a gyermeket és édesanyját nem szokta keresni, hogy ne zaklassa őket, csak a kapcsolattartás időtartamában keresi fel őket.

A kapcsolattartásról a panaszos a helyszínen bírósági iratot mutatott be, amelyben álláspontja szerint elírták a dátumot és aznap őt illette volna meg a kapcsolattartás, ám az irat kijavítását nem kezdeményezték. Mivel az irat eredeti volt, a r. szds. nem tudta elfogadni a panaszos előadását. Majd utóbbi bemutatott egy másik iratot, amin pedig a dátum volt rossz, de annak sem kérték a kijavítását. Ezt követően pedig a panaszos a rendőrök elé tárt egy házassági szerződést, amelyben a lakás használati jogáról visszavonhatatlanul lemondott. A panaszos másolatot nem adott az iratokról.

A panaszos a rendőrkapitányságra érkezve ingerülten, feldúltan viselkedett, a rendőröket nem hagyta szóhoz jutni, csak azt hajtogatta, hogy a Csjt. mindenképp felett áll, és nem tudják megmagyarázni neki, hogy miért nem tartózkodhat a lakásban, a rendőrök jobban tennék, ha elolvasnák a törvényt. Majd közölte, hogy mindenképpen visszamegy, mert joga van ott tartózkodni, bár ezen jogát semmilyen módon nem tudta igazolni. A helyszínen nem kívánt panasszal élni, mert előbb konzultálni akart az ügyvédjével, de utalt rá, hogy az ügyvédje által megírt panaszt fogja előterjeszteni a későbbiekben.

III.

A Testület a panaszbeadvány és a rendőrségtől kapott felvilágosítás alapján – figyelemmel a panaszolt intézkedés idején hatályos Rtv. és a rendőrség szolgálati szabályzatáról szóló 30/2011. (IX. 22.) BM rendelet (továbbiakban: Szolgálati Szabályzat) rendelkezéseire – a panaszos kifogásaival összefüggésben a következő megállapításokra jutott.

A Testület megállapította, hogy a rendőri intézkedések érintették a panaszosnak Magyarország Alaptörvénye XIII. cikkében foglalt tulajdonhoz való jogát, valamint a XXIV. cikkben foglalt tisztességes eljáráshoz fűződő alapvető jogát az alábbiak szerint.

A rendőrök intézkedési kötelezettsége kapcsán a Testület az alábbi megállapításokat teszi.

Az Rtv. 13. §-a szerint a rendőr jogkörében eljárva köteles intézkedni vagy intézkedést kezdeményezni, ha a közbiztonságot, a közrendet vagy az államhatár rendjét sértő vagy veszélyeztető tény, körülményt vagy cselekményt észlel, illetve ilyet a tudomására hoznak. Ez a kötelezettség a rendőrt halaszthatatlan esetben szolgálaton kívül is terheli, feltéve, hogy az intézkedés szükségességének időpontjában intézkedésre alkalmas állapotban van.

A Szolgálati Szabályzat 9. §-ának (1) bekezdése azzal egészíti ki a fenti szabályt, hogy a rendőr szabálysértés észlelése esetén feljelentést tesz, vagy – jogszabály által meghatározott esetekben – helyszíni bírságot szab ki. A szabálysértést észlelő rendőr figyelmeztetést azon

szabálysértés esetén alkalmazhat, amely miatt helyszíni bírságot szabhat ki. A 8. §-a szerint pedig a rendőr az általa észlelt vagy tudomására jutott és hivatalból üldözendő bűncselekményről – ha az elkövető ismert, annak megjelölésével – feljelentést tesz, vagy ha a nyomozó hatóság tagja, úgy hivatalból megteszi a szükséges intézkedéseket a büntetőeljárás megindítása érdekében. A rendőr a magánindítványra büntethető bűncselekmény észlelése esetén a feljelentés megtételére jogosult kérésére megadja a szükséges felvilágosítást.

A szabálysértésekről, a szabálysértési eljárásról és a szabálysértési nyilvántartási rendszerről szóló 2012. évi II. törvény (továbbiakban: Szabs. tv.) 121. pontja, 166. § (1) bekezdése szerint a magánlaksértés szabálysértést követi el az, aki másnak a lakásába, egyéb helyiségébe, vagy ezekhez tartozó bekerített helyre az ott lakónak vagy azzal rendelkezőnek akarata ellenére, vagy megtévesztéssel bemegy, vagy ott bennmarad, úgyszintén aki mást akadályoz abban, hogy a lakásába, egyéb helyiségébe vagy ezekhez tartozó bekerített helyre bemenjen.

A Btk. 176. §-a rendelkezik a fenti cselekmény bűncselekmény alakzatáról. [(1) Aki másnak a lakásába, egyéb helyiségébe vagy ezekhez tartozó bekerített helyre erőszakkal, fenyegetéssel, hivatalos eljárás színlelésével bemegy, vagy ott bent marad, vétséget követ el, és két évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) Büntett miatt három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő, aki másnak a lakásába, egyéb helyiségébe vagy az ezekhez tartozó bekerített helyre, az ott lakónak vagy azzal rendelkezőnek akarata ellenére vagy megtévesztéssel a) éjjel, b) fegyveresen, c) felfegyverkezve, d) csoportosan bemegy vagy ott bent marad.

(3) Az (1) bekezdés szerint büntetendő, aki az (1) bekezdésben meghatározott módon, a (2) bekezdés szerint büntetendő, aki a (2) bekezdésben meghatározott módon mást megakadályoz abban, hogy a lakásába, egyéb helyiségébe vagy az ezekhez tartozó bekerített helyre bemenjen.

(4) A büntetés büntett miatt öt évig terjedő szabadságvesztés, ha az (1) bekezdésben meghatározott cselekményt a (2) bekezdésben írt módon követik el.]

A Btk. 170. § (1) bekezdése szerint könnyű testi sértés vétségét követi el az, aki más testi épségét vagy egészségét sérti, ha a sérülés vagy a betegség nyolc napon belül gyógyul.

A magánlaksértés mind szabálysértési, mind bűncselekményi alakzatának, illetve a könnyű testi sértés vétségének elkövetői csak magánindítványra büntetendők.

A Testület ezen a ponton szükségesnek tartja felhívni a figyelmet töretlen gyakorlatára, miszerint ha az Rtv. szerinti rendőri fellépés mögöttes jogalapjaként a rendőrség egy Rtv.-n kívüli jogszabályban meghatározott tényállás tekintetében fennálló gyanúokra (pl. bűncselekmény vagy szabálysértés gyanújára) hivatkozik, a Testület – a kérdéses cselekményért egyébként fennálló szabálysértési vagy büntetőjogi felelősség kérdésében való állásfoglalás nélkül – vizsgálja, hogy az adott esetben fennállt-e olyan fokú gyanú, amely elégséges jogalapot szolgáltatott az intézkedéssel megvalósult jogkorlátozásra. Amennyiben a Testület ezt a vizsgálatot nem végezné el, a jogkorlátozás érdemi kontrollja kiüresedne, illetve elmaradna, és ezzel sérülne az érintett panaszhoz való alkotmányos joga.

a) A rendőri jelentések és a panaszosi előadás abban megegyezik, hogy telefonos bejelentés érkezett a rendőrkapitányságra egy válással és az ingatlannal kapcsolatos, tettelegesséig fajuló vitáról („családi botrányról”).

A bejelentés tartalma a Testület álláspontja szerint felvetette annak a gyanúját, hogy a felek valamelyike a magánlakásértés szabálysértését, illetőleg testi sértés vétségét követte el, tehát a bejelentésben ismertetett esemény nyilvánvalóan olyannak volt tekinthető, amely az Rtv. 13. §-a értelmében rendőri beavatkozást tett szükségessé, intézkedési kötelezettséget keletkeztetett.

b) A Testületnek ezt követően abban kellett állást foglalnia, hogy intézkedési és segítségnyújtási kötelezettségét a rendőrség jelen esetben megfelelően teljesítette-e.

A rendőrök segítségnyújtási kötelezettségét az Rtv. 24. § (1)-(2) bekezdése rendezi, eszerint a rendőr köteles a feladatkörébe tartozó segítséget, illetőleg a hozzáfordulónak a tőle elvárható felvilágosítást megadni. A magánérdekek védelme az Rtv. alapján csak akkor tartozik a rendőrség hatáskörébe, ha a törvényes védelem az adott körülmények között más módon nem biztosítható, vagy ha a rendőri segítség nélkül a jog érvényesíthetősége megghiúsulna vagy számottevően megnehezülne.

A rendőri jelentések szerint a helyszínen a panaszos fogadta a rendőröket, aki elmondta, hogy válófélben vannak a feleségével, és utóbbi egy kialakult szóváltás során almát vágott hozzá, majd annak darabjait a jobb fülébe próbálta gyömöszölni. A helyszínen a rendőrök ezt követően meghallgatták a feleséget is, aki elmondta, hogy a lakásban tartózkodott, amikor a férje megérkezett, közölte vele, hogy hazaköltözik, és pizzát szeretne sütni. Erre a feleség felszólította, hogy ne süssön és távozzon a lakásból, de a férje félrelökte, neki a konyhaszekrénynek. A r. tzls. egyik félén sem látott bántalmazásra utaló nyomokat, bár a panaszos ruhája étellel szennyezett volt. A jelenlevők egybehangzóan elmondták, hogy válófélben vannak, és csak egy ideiglenes intézkedés van köztük érvényben a [...] Bíróságtól a közös gyermekük felügyeleti jogát illetően.

A r. tzls. mindkét felet részletes jogi felvilágosításban részesítette a testi sértés miatti feljelentés lehetőségéről, amelyet megértettek és tudomásul vettek. A tájékoztatás után mindegyikük úgy nyilatkozott, hogy nem kíván feljelentéssel élni bántalmazás miatt. A feleség ugyanakkor az intézkedés alatt kérte, hogy férje (aki fenti ingatlanba nincs bejelentve és nem is tulajdonosa annak) távozzon. Közölte azt is, hogy korábban a férjét a kerületi rendőrkapitányságon feljelentette bántalmazásért, amely ügy jelenleg is folyik. Kérésre a panaszos előadta, hogy életvitelszerűen ott él, és megmutatta a lakás kisebbik szobájában az egyik szekrényben a ruháit. Ezt látva a felesége közölte, hogy a többi holmiját már elvitte, és két hónapja nem lakik ott életvitelszerűen, ezért nyomatékosan kérte, hogy a lakást hagyja el. A panaszos közölte, hogy a lakásba valóban nincs bejelentve, megélhetési problémái nincsenek, saját lakása van a B2 utcában. A helyszínen a panaszos okirattal nem tudta igazolni a lakásban való jogszerű tartózkodását, a rendőröknek egy bírósági gyermek ideiglenes elhelyezéséről szóló okiratot mutatott be, amelyben az 5 és fél éves Zoé keresztnévű gyermekük nyári elhelyezéséről volt szó, valamint a válási folyamat leírása és az ehhez kapcsolódó jogi felvilágosítások szerepeltek. A fentiek alapján a r. tzls. felkérte a panaszoszt a lakás elhagyására, ő pedig ennek eleget önként távozott.

A Testület álláspontja szerint a rendőrök rendelkezésére álló információk alapján a helyszínen nem volt egyértelműen megállapítható, hogy a panaszos lakásban való tartózkodása jogszerű volt-e vagy sem. Az azonban az adatok alapján kiderült, hogy valamikor korábban a panaszos egy polgári jogi ügylet (házastársi kapcsolat) alapján jogszerűen tartózkodott az ingatlanban.

A Testület álláspontja szerint az adott helyzetben a rendőröknek kötelességük volt megadni a szükséges jogi tájékoztatást a feleknek egyrészt a tekintetben, hogy az ügy eldöntésére nekik nincs hatáskörük (mivel a lakáshasználat, illetve a tulajdonjog rendezésének kérdése bírósági hatáskörbe tartozik), másrészt arról, hogy jogaiknak mely fórum előtt szerezhettek érvényt. A felek előadásaiból kitűnő kölcsönös bántalmazás miatt a tájékoztatásnak ki kellett terjednie a könnyű testi sértés miatti eljárás magánindítványhoz kötöttségére, illetve a feljelentés megtételének lehetőségére is.

Ugyanakkor a vizsgált intézkedés során a rendőrök a jelentésük szerint csupán a bántalmazás vonatkozásában adtak tájékoztatást, azonban a tájékoztatásuk nem terjedt ki sem az esetleges magánlaksértés miatti feljelentés lehetőségére, sem az egyéb jogi lehetőségekre.

A rendelkezésre álló információk alapján a Testület álláspontja szerint a rendőrök csak részben tettek eleget az Rtv. 24. §-ában előírt tájékoztatási kötelezettségüknek, mivel a tájékoztatásuk csak a testi sértés miatti feljelentésre terjedt ki, ezért ennek kapcsán sérült a panaszos tisztességes eljáráshoz való joga.

c) Ezt követően a Testület a rendőrök azon intézkedését vizsgálta, hogy a panaszost távozásra szólították fel.

A Testület 28/2008. (VII. 9.) számú állásfoglalásában fejtette ki azon álláspontját, hogy a rendőr intézkedési kötelezettségének teljesítését a jogbiztonság elvének és ezzel összefüggésben a személyek tisztességes eljáráshoz fűződő jogának viszonylatában kell vizsgálni. Az Alkotmánybíróság 9/1992. (I. 30.) AB határozatában rögzíti, hogy az Alkotmány 2. §-ának (1) bekezdése által lefektetett jogállamiság elvének nélkülözhetetlen eleme a jogbiztonság. A jogbiztonság érvényesülése nem csupán az egyes normák egyértelműségét követeli meg, de az egyes jogintézmények működésének kiszámíthatóságát is. Az 56/1991. (XI. 8.) AB határozat szerint „a jogállamiság egyik alapvető követelménye, hogy a közhatalommal rendelkező szervek a jog által meghatározott szervezeti keretek között, a jog által megállapított működési rendben, a jog által a polgárok számára megismerhető és kiszámítható módon szabályozott korlátok között fejtik ki a tevékenységüket.”

Ilyen tekintetben a jogbiztonság alkotmányos követelménye szoros kapcsolatot mutat a tisztességes eljáráshoz fűződő alapjoggal, amelyben egyértelműen benne foglaltatik, hogy az állampolgárok jogainak és érdekeinek védelmében az erre jogosult és kötelezett szervek a jogszabályokban lefektetett előírásoknak megfelelően fellépjenek.

A jogszabályban rögzített intézkedési kötelezettség a fentiek értelmében a jogbiztonság követelményéből és az ahhoz erős szálakkal kötődő tisztességes eljáráshoz fűződő jogból fakadóan megkívánja, hogy a rendőrség az állampolgárok jogainak védelme érdekében a rendelkezésére álló valamennyi eszközt minden szükséges esetben alkalmazza.

A Testület ezen a ponton ismételten utal a Btk. és a Szabs. tv. fentebb már hivatkozott tényállásaira és arra, hogy az Rtv. különböző intézkedési lehetőségeket biztosít a bűncselekménnyel vagy szabálysértéssel gyanúsítható személlyel szemben. A 33. § (2) bekezdése értelmében a rendőr a hatóság elé állíthatja azt, aki bűncselekmény elkövetésével gyanúsítható, vagy aki a szabálysértést az abbahagyásra irányuló felszólítás után is folytatja. A 39. § (1) bekezdése alapján a rendőr magánlakásba bebocsátás vagy hatósági határozat nélkül is behatolhat, ha erre bűncselekmény elkövetésének megszakítása céljából van szükség.

A jelen esetben a rendelkezésre álló információk alapján – a fentiekben kifejtett okok miatt – a helyszínen nem lehetett eldönteni, hogy a panaszos vagy a felesége magatartásával a jogszerűtlenség talajára helyezkedett-e.

Ennek következtében – elsődlegesen a helyzet bonyolultságából fakadóan – nem álltak fenn azok a feltételek, amelyek a fentebb említett, vagy más az Rtv.-ben rögzített intézkedés végrehatását megalapozták volna. A feleség előadását erősítette ugyanis egyrészt a tulajdoni helyzet, amelyet a panaszos sem vitatott, másrészt a panaszos által bizonyítékként bemutatott lakóhelységben tapasztalt állapotok (ruhák hiánya) és a panaszos lakcímkártyájának adatai. Ugyanakkor a panaszos lakáshasználatra vonatkozó előadást támasztotta alá egyrészt a fennálló házasságukra, illetve az ingatlanban történt korábbi együttélésre vonatkozó egyező előadás, továbbá a lakáshasználat kizárólagossága iránti ideiglenes intézkedés iránti kérelem elutasítása tárgyában hozott – és a helyszínen a rendőrök elé tárt – bírósági végzés.

A Legfelsőbb Bíróság EBH 2002.733 számon közétett döntésében foglalkozott a lakás használójának büntetőjogi védelmével. Eszerint „a bírói gyakorlat kezdettől fogva egységes és következetes abban, hogy ha a lakás használója jogszerűen költözött a lakásba és ott is lakik, akkor megilleti a lakás használatához való jog, még akkor is, ha a benttartózkodásának jogcíme időközben megszűnt, így igényt tarthat az ún. házijog büntetőjogi védelmére akár a lakás tulajdonosával szemben is. Az ő engedélye nélkül a hasonló módon ott lakón kívül más személy csak tűzoltás vagy más hasonló súlyú és szükségességű segítségnyújtás jogcímén mehet be a lakásba; a bemenetel minden más esetben jogellenes, függetlenül attól, hogy van-e a behatolónak valamilyen jogcíme erre vagy nincs. Mindebből az következik, hogy az ott nem lakó - legyen az bár maga a lakás tulajdonosa - az esetleg meglévő jogos érdekét is csak más módon érvényesítheti jogszerűen. A szóban levő bűncselekmény jogi tárgya a házijog; a büntetőjogi védelem a lakás tényleges használóját, birtokosát megilleti még abban az esetben is, ha a használat jogszerűsége a cselekmény elkövetésekor már megszűnt (természetesen abban az esetben, ha a használat eredetileg jogszerű volt).”

A fentiekből következik, hogy a házijog büntetőjogi védelme a lakás tényleges használóját illeti meg, jelen esetben azonban a felek eltérő előadása miatt a helyszínen nem lehetett a rendelkezésre álló adatokból megállapítani, hogy a panaszos valóban tényleges használója-e az ingatlannak, ugyanakkor az esetleges használatot sem lehetett minden kétséget kizáróan kizárni. Az intézkedő rendőrnek ugyan a helyzet megítélésében segítséget nyújthatott volna a fent említett végzés, azonban annak értelmezéséhez – többek között annak bonyolult jogi nyelvezete miatt – a rendőri munkához szorosan nem kapcsolódó jogterület olyan fokú ismerte volt szükséges, amely a rendőrtől a Testület álláspontja szerint nem volt elvárható.

Tekintettel a fentebb vázolt bizonytalan helyzetre, amelyben nem lehetett egyértelműen a helyszínen megállapítani, hogy a panaszos vagy felesége megvalósít-e a magatartásával szabálysértést, a Testület álláspontja szerint a rendőrök jogszabályi felhatalmazás nélkül, az intézkedési kötelezettségük kereteit túllépve intézkedtek akkor, amikor a panaszost felszólították, hogy hagyja el az ingatlant.

Mindezek alapján Testület álláspontja szerint a rendőrök felszólítása kapcsán sérült a panaszos tisztességes eljáráshoz való joga.

IV.

A Testület állásfoglalása szerint az ügyben a rendőröknek a telefonos bejelentés alapján intézkedési kötelezettsége keletkezett, azonban annak csak részben tettek eleget, mivel a tájékoztatásuk nem volt teljes körű, ezért sérült a panaszos tisztességes eljáráshoz való joga. A tisztességes eljáráshoz való jog sérelmét állapította meg a Testület továbbá az intézkedési kötelezettség határainak túllépése miatt a távozásra felszólítás kapcsán.

A megvalósult alapjogsértés a Testület megítélése szerint elérte a súlyosság azon fokát, amely indokoltta tette a panasz és az állásfoglalás megküldését az országos rendőrfőkapitánynak, ezért a Testület a rendelkező részben foglaltak szerint döntött.

Budapest, 2013. július 3.

Dr. Kozma Ákos
elnökhelyettes, előadó testületi tag

Dr. Kádár András Kristóf
testületi tag

Dr. Féja András
testületi tag